

Astrální světlo. Michael

Rudolf Steiner

** Michaelova doba * Vepisování do astrálního světla skrze zemi, vodu, vzduch a teplo * Čtení z astrálního světla * Michael je mlčenlivý duch * Překonání mechanismu psaní*

Michaelovo období, do něhož svět vstoupil již v poslední *Michaelova* třetině 19. století a do něhož budou lidé se svým vědomím *doba* muset víc a víc vstupovat, se zcela zásadně liší od dřívějších Michaelových období. Ve vývoji lidstva na *Zemi* je tomu tak, že do lidského života zasahuje čas od času jeden ze sedmi velkých archandělských duchů, takže po určitých obdobích se takové řízení světa, jako je řízení Gabrielem,

Urielem, Rafaellem, Michaellem atd., opakuje. Naše období je však podstatně jiné než dřívější Michaelovo období. To je dáno tím, že člověk od první třetiny 15. století stojí ve zcela jiném vztahu k duchovnímu světu, než v jakém kdy dříve stál. A tento vztah k duchovnímu světu podmiňuje také zvláštní poměr k duchu řídícímu lidský osud, k duchu, kterého můžeme označit dávným jménem Michael.

To co jsem teď také opět označoval jako rosikruci-*Christianánství*, vedlo, jak jsem upozorňoval, po nejrůznějších *Rosenkreutz* stránkách k šarlatánství; a většina toho, co se jako rosikruciánství v lidstvu objevilo, je vlastně šarlatánství.

Jak jsem však uvedl v dřívějších výkladech, existovala individualita, kterou lze označit jménem *Christian Rosenkreutz* a která je z jistého hlediska rozhodující pro způsob, jakým při nástupu novější fáze lidstva může osvícený duch, poznávající duch navázat vztah s duchovním světem.

Mohli bychom říci, že *Christianu Rosenkreutzovi* bylo přisouzeno, aby kladl nejrůznější, nejvyšší myslitelné, otázky po záhadách bytí, a to zcela novým způsobem oproti dřívějším zkušenostem lidí. Zatímco se totiž objevilo rosikruciánství a s tím, co bylo později nazýváno faustovským usilováním, s tímto faustovským usilováním vedlo lidskou mysl k duchovnímu světu, nastoupila na druhé straně abstraktní a naturalistická věda. A jiný byl postoj těchto - samozřejmě velmi úctyhodných - nositelů tohoto nového duchovního směru, řekněme takového Galileie, Giordana Bruna, Koperníka, Keplera, ke světu oproti postoji těch, kdo chtěli uchovat pravé poznání věcí, nikoli pouze poznání formálně-abstraktní. Tito lidé si totiž u celého svého lidského bytí povšimli, jak se změnila doba a s ní i vztah bohů k lidstvu.

Můžeme říci, že až do 12., 13. století člověk mohl ještě rudimentárně - ovšem do 4. století po Kristu zcela zřetelně - čerpat sám ze sebe reálné poznatky o duchovním světě. Pokud člověk prodělal cvičení, která byla cvičeními dávných mystérií, mohl sám ze sebe čerpat tajemství bytí. A u tohoto dávnějšího lidstva tomu skutečně bylo tak, že zasvěcenci vyzvedávali to, co měli říci lidstvu, z hlubin své duše na povrch svého myšlení, svého myšlenkového světa. Měli vědomí toho, že své poznatky čerpají z nitra lidské duše.

Cvičení, která byla prodělávána, směřovala k tomu, aby silně otrásla lidskou myslí, aby lidské mysl poskytl zkušenosti, které člověk v obvyklém životě neučiní. Tím byla tajemství božského světa jaksi vyzvedávána z lidského nitra. Avšak tajemství, která vyzvedne sám ze sebe, nemůže člověk - tím,

že je vyzvedne sám ze sebe - uzří. A i během dávného instinktivního jasnozření člověk tajemství světa zřel, zřel je v imaginaci, zřivě je slyšel v inspiraci, spojoval se s nimi v intuici - to vše ale není možné, stojí-li tu člověk jaksi pouze sám. Je to zrovna tak málo možné, jako nakreslit trojúhelník, pokud nemám tabuli. Trojúhelník, který kreslím na tabuli, mi znázorňuje to, co mám v sobě čistě duchovně. Celý ten trojúhelník, všechny zákony trojúhelníku jsou tedy ve mně, já však trojúhelník nakreslím na tabuli; tím si přiblížím to, co je vlastně ve mně. To je ovšem jenom takové vnější kreslení. Pokud se jedná o to, aby z člověka byly vyzvednuty reálné poznatky po způsobu dávných mystérií, pak tyto poznatky musí být v jistém smyslu někde zapsány. Aby mohly být zřeny, musí být totiž zaneseny do - od pradávna takto nazývaného - astrálního světla, do jemné akašické substantiality. Tam musí být všechno vepsáno. Člověk ovšem musí vyvinout tuto schopnost, schopnost vepisovat do astrálního světla.

A tato schopnost závisela v průběhu vývoje lidstva na různých věcech. Chtěl bych nyní pominout velmi dávné doby. Chtěl bych pominout první poatlantskou epochu, tedy epochu praindickou; tam to bylo poněkud jiné.

Chtěl bych začít praperskou epochou, vtom smyslu, v jakém jsem ji popsal ve své *Tajné vědě v nástinu*. Tam existovalo instinktivní jasnozření, existovaly tam poznatky o božsko-duchovním světě, které tím mohly být vepsány do astrálního světla, takže je člověk mohl také zřít, a to tím, že země, pevná země kladla odpor. Toto psaní se samozřejmě uskutečňuje duchovními orgány, tyto duchovní orgány však potřebují odpor. Samozřejmě že to, co je tímto způsobem zřeno, není zapisováno na zemi; je to zapisováno do astrálního světla, avšak země tvoří příslušný odpor. A tím, že v praperské epoše mohli poznávající lidé cítit odpor země, stala se v nich z poznatků, které čerpali ze svého nitra, také zření.

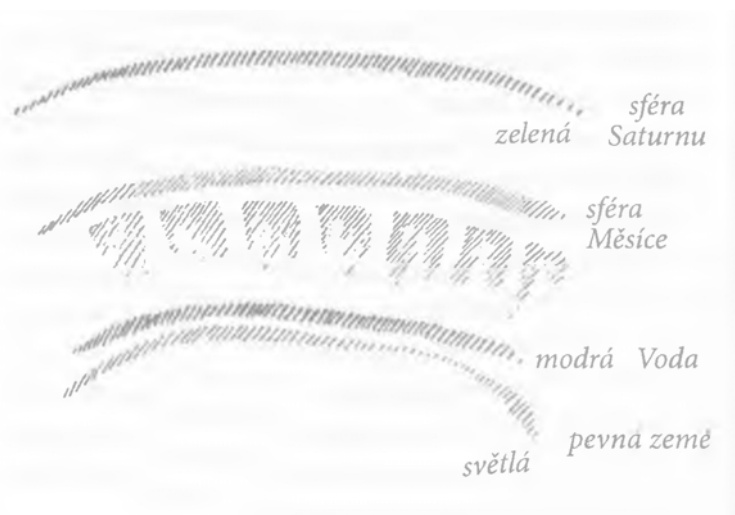
V následující epoše, v epoše egyptsko-chaldejské, mohlo být všechno, co zasvěcenci čerpali jako poznatky ze své duše, vepisováno do astrálního světla prostřednictvím tekutého živlu. Musíte si to ovšem představit správně. Zasvěcenec praperské epochy pohlížel svým zřením na pevnou Zemi a všude, kde byly rostliny, kde byly kameny, mu astrální světlo zrcadlilo jeho vlastní nazírání. Zasvěcenec egyptsko-chaldejské epochy pohlížel svým zřením do moře, do řeky, také do snášejího se deště, do stoupající mlhy. A když se díval do řeky, když se díval do moře, viděl trvajících tajemství. Tajemství, která se vztahují k pomíjivému, k tvoření bohů v pomíjivosti, tato tajemství zřel ve snášejíím se dešti a ve stoupající mlze. Musíte se jen dobře seznámit s představou, že onen prozaicky střízlivý způsob, jakým dnes vnímáme déšť a mlhu, nebyl způsobem dávných lidí. Těmto lidem říkal déšť a mlha velmi mnoho: odhalovaly jim tajemství bohů.

A v řecko-latinském období byla zření jako fata morgana ve vzduchu. Řek také viděl svého Dia, své bohy v astrálním světle, měl však pocit, že mu astrální světlo bohy za příslušných okolností zrcadlí. Proto své bohy umisťoval na místa, na nichž mohl právě vzduch poskytovat příslušným způsobem odpor pro vepisování do astrálního světla. A tak to zůstalo až do 4. století po Kristu.

Dokonce i mezi prvními církevními otci, zejména těmi řeckými, bylo mnoho takových - to lze dokázat dokonce i z jejich spisů - kteří tuto fátu morgana vlastních zření zřeli prostřednictvím odporu vzduchu v astrálním světle, kteří tedy měli jasné poznání toho, že z člověka se skrze přírodu zjevuje božské Slovo, Logos. To pak ovšem neustále sláblo, i když dozvuky se u některých obzvlášť nadaných lidí zachovaly až do 12., 13. století. Jakmile však nastoupilo abstraktní poznání, jakmile nastala doba, kdy byli lidé odkázáni jen na logický sled myšlenek a na to, co vyplývá ze smyslového pozorování, neposkytovala už odpor astrálnímu světle ani země, ani voda, ani vzduch, ale jedině živel tepelného éteru.

Vidíte, to samozřejmě nevědí ti, kdo se zcela oddávají abstraktním myšlenkám: že tyto abstraktní myšlenky jsou také vepisovány do astrálního světla. Ano, jsou do něj zapisovány. Jsou-li však vepisovány, poskytuje jim odpor jediné živel tepelného éteru.,

Nyní je tomu následovně: Vzpomeňme si, že v pra-perské epoše měli lidé pevnou zemi jako podklad, aby viděli zápisy do astrálního světla. To co je takto obsaženo v astrálním světle, to, že pevná země poskytuje podklad, to září dále (viz nákres; světlá). Září to však jen ke sféře Měsíce. Dál to nejde. Odsud to zase září zpět, takže to, abych tak řekl, zůstává u Země. Vidíme, jak se tajemství zrcadlí prostřednictvím Země. Zůstávají zde, protože tu tlačí sféra Měsíce. Pojďme do egyptsko-chaldejského období: voda (modrá) na Zemi zrcadlí; to co se tu zrcadlí, jde ke sféře Saturnu. Ta tlačí; tím je zde možnost, aby člověk zůstal spojen se svými zřeními na Zemi.

Přejdeme-li k řecko-latinskému období, tedy až do 12., 13. století, byla zření zanesena v astrálním světle prostřednictvím vzduchu. To jde vlastně až na konec světové sféry a pak se to obrací. Je to nejprchavější, je to nejméně husté, ale je tomu přesto dosud tak, že člověk zůstává spojen se svými zřeními. Zasvěcenci všech těchto dob si mohli kdykoli říci: To co jsme měli jako zření prostřednictvím země, vody, vzduchu, to tu je, to existuje. - Když teď ale přišla nejnovější doba, byl tím odporujícím již jen živel tepelného éteru. Živel tepelného éteru ovšem vynáší všechno, co je do něj vepsáno, ven do světových dálav, z prostoru ven do duchovních světů. Už to tu není.

A skutečně je tomu tak: Když se dnes podíváte na toho nejpředantičtějšího profesora, který má ideje - ideje ovšem musí mít (to je třeba vždycky, v každém jednotlivém případě nejdříve ověřit, protože ideje mívá takový profesor velmi zřídka) - pokud tedy nějaké ideje má, pak jsou prostřednictvím tepelného éteru vepsány v astrálním světle. Tepelný éter je ovšem něco prchavého, rozplývajícího se; všechno se hned navzájem mísí. Ty věci jdou ven do světových dálav. Taková osobnost jako Christian Rosenkreutz věděla o skutečnosti, že zasvěcenci dávných časů žili ve spojení se svými zřeními, že to, co zřeli, si potvrzovali tím, že věděli: Je to tu, odráží se to někde v nebi, ať už ve sféře Měsíce, anebo v planetární sféře, anebo na konci vesmíru. Odráží se to. - Nyní se však nic neodráželo. Pro bezprostřední bdělé nazírání se nic neodráželo. Lidé nyní mohli najít ideje prostřednictvím přírody, mohla vzniknout kopernikánská světová soustava, všechny ideje mohly být nalezeny: v tepelném éteru uplývají ven do světových dálav.

Došlo tedy k tomu, že Christian Rosenkretz našel díky vnuknutí vyššího ducha cestu, jak přece jen vnímat odrážené záření, třebaže se jedná o záření odrážené prostřednictvím tepelného éteru. To se stalo tak, že si na pomoc vzal jiné matné, podvědomé, spánku podobné stavy vědomí, stavy, v nichž je člověk i normálně mimo své tělo. Tehdy bylo možné vnímat, že sice ne v prostoru, ale přesto ve světě, v duchovním světě je vepsáno to, co je o věcech zjišťováno moderními, abstraktními ideami. A tak se u rosikrucianství ukázalo něco zvláštního, totiž že tito rosikrucianci se jako v přechodném stadiu seznamovali se vším, co mohlo být v této epoše vyvádáno o přírodě. Přijímali to do sebe a zpracovávali to tak, jak to jen člověk může zpracovat. To co druzí učinili jenom vědou, přivedli oni skutečně až k moudrosti. Pak to uchovávali ve své duši a pokoušeli se to v co nejvyšší čistotě přenést pomocí intimních meditací, jakoby ve spánku, na druhou stranu. A pak se stalo, že jim duchovně-božské světy - nikoli konec světa, nýbrž duchovně-božské světy - přinesly nazpět to, co bylo uchopeno v abstraktních ideách, a přinesly jim to v duchovně konkrétní řeči.

V rosikrucianických školách se sice učilo kopernikánské světové soustavě; ve zvláštních stavech vědomí se však vracely ideje této soustavy tak, jak jsem to zde v těchto dnech objasnil. Takže právě rosikrucianci skutečně poznali, že co člověk získává v moderním poznání, musí být nejprve jaksi předáno bohům, aby to převedli do své řeči a opět to pak odevzdali lidem.

Ze to je možné, to se zachovalo až do současnosti. Neboť je tomu, milí přátelé, tak: Studujte dnes, pokud jste byli dotčeni zde míněným rosikrucianickým iniciačním principem, haeckelismus s veškerým jeho materialismem, studujte ho a nechejte se prostoupit metodami poznání podle mé knihy *Jak dosáhnout poznatků vyšších světů?*. To co se v Haeckelově *Anthropogenii* naučíte o lidských předcích v podobě, která vás možná bude odpuzovat: naučte se to v této odpuzující podobě, naučte se o tom vše, co se lze pomocí vnější vědy naučit, a předejte to bohům a dostanete to, co se v mé *Tajné vědě* vypráví o evoluci. Vidíte, taková je souvislost mezi slabým, matným věděním, které si zde může člověk osvojit svým fyzickým tělem, a tím, co mu při náležitém smýšlení, při náležité přípravě mohou na základě toho, co se takto naučil, dát bohové. Člověk jim však musí přinést to, co se může na Zemi naučit; časy se totiž změnily.

Došlo ovšem ještě k jedné věci. Dnes se může člověk jakkoli snažit, ovšem čerpat sám ze sebe tak, jak to dělali dávní zasvěcenci, už nemůže. Duše už nic nevydá způsobem, jakým to vydávala dávnému zasvěcenci. To vše je dnes nečisté, je to prostoupeno instinkty, jak k tomu dochází u špiritistických médií, jak k tomu dochází i jinde v chorobných, patologických stavech. To všechno, co vychází jen z nitra, je znečištěné, neboť doba pro toto čerpání z nitra minula. Tato doba minula již s 12., 13. stoletím. To co se stalo, můžeme přibližně vyjádřit následujícím způsobem.

Zasvěcenci praperské epochy vepsali mnohé do astrálního světla za pomoci odporu země. Když se objevil první zasvěcenec praperské epochy, bylo vlastně veškeré astrální světlo, které bylo určené pro lidi, jako nepopsaná tabule. Jak říkám, později budu ještě mluvit o praindicke epoše, dnes se však chci vrátit jen k epoše praperské. Celá příroda, všechny živly, všechno pevné, tekuté, vzdušné i tepelné bylo nepopsanou tabulí. Zasvěcenci praperské epochy toho na tuto tabuli napsali tolik, kolik je možné napsat prostřednictvím odporu země. Do astrálního světla tu byla nejprve napsána tajemství, která měla přejít od bohů k lidem. Tabule byla do určité míry popsána, do určité míry byla dosud prázdná. Mohli přijít zasvěcenci egyptsko-chaldejské epochy a mohli po svém způsobu pokračovat v psaní, když ke svým zřením dospívali prostřednictvím odporu vody. Popsána byla další část tabule. Přišli řečtí zasvěcenci. Ti popsali třetí část tabule. Nyní je tabule přírody plně popsána. Ve 13., 14. století byla tato tabule plně popsána. Člověk začal vepisovat do tepelného éteru. Ten se však rozplývá. Člověk nějakou dobu vepisoval do tepelného éteru, a to až do 19. století. Netušil přitom vůbec, že to také stojí v astrálním světle. Nyní je však doba, kdy musí lidé poznat, že světová tajemství

nemohou nalézat ve starém smyslu sami ze sebe, nýbrž tím, že svou mysl připraví tak, aby to, co je zaznamenáno na oné plně popsané tabuli, mohli číst. K tomu se dnes člověk musí připravit; člověk dnes musí dozrát k tomu, že nečerpá sám ze sebe jako dávní zasvěcenci, ale že může v astrálním světě číst, co tam stojí. Pak účinkuje inspirujícím způsobem právě to, co člověk dostane z tepelného éteru. A co člověk dostane z tepelného éteru, pak působí tím, že bohové jdou člověku vstříc a přinášejí mu v realitě to, čeho se tady na Zemi lidé dopracovali; pak to působí zase zpět na to, co skrze vzduch, vodu a zemi stojí na popsané tabuli.

A tak je dnes přírodní věda skutečně východiskem pro zření. Pokud dnes člověk prostřednictvím přírodní vědy pozná zvláštnosti vzduchu, vody a země a dosáhne-li vnitřních schopností, pak z toho proudí - jakmile člověk pomocí zření pohlíží do vzdušného, do vodního živlu, jakmile zřením pohlíží do živlu země - proudí z toho astrální světlo. Neproudí však ven jako neurčitá mlha; proudí ven tak, že v něm lze číst tajemství světového bytí a lidského života. A co čteme?

Jako lidstvo dnes čteme to, co jsme sami vepsali. Neboť co znamená, když se řekne, že to vepsali staří Řekové, staří Egyptané, Chaldejci, staří Peršané? To přece znamená, že jsme to vepsali my sami ve svých dřívějších pozemských životech.

Podívejte, právě tak jako nám naše paměť, naše vnitřní paměť zachovává obvyklé věci, které v pozemském životě zakoušíme, tak zachovává astrální světlo to, co jsme do něj vepsali, co se rozprostírá kolem nás, co představuje popsanou tabuli vzhledem k tajemstvím, která jsme sami vepsali. Je to zároveň to, co musíme číst, pokud na ta tajemství chceme zase přijít. Je to určitý druh evoluční paměti, který se zde musí v lidstvu objevit. A zvolna musí vzniknout vědomí toho, že tu taková evoluční paměť je, že lidstvo dnes vlastně musí s ohledem na své dřívější kulturní epochy číst v astrálním světle tak, jak ve starším věku čteme pomocí své obvyklé paměti ve svém mládí.

Protože to má vstoupit do vědomí lidí, pronášel jsem přednášky, které jsem zde měl během Vánoc, tak, abyste na nich mohli vidět, že se skutečně jedná o to, aby tajemství, která dnes potřebujeme, byla získávána z astrálního světla.

Staré zasvěcení se tedy týkalo především toho subjektivního. Nové zasvěcení se vztahuje k objektivnímu. V tom je ten velký rozdíl. Neboť všechno to subjektivní je vepsáno do vnějšího světa. Co bohové vtajili do člověka, co vtajili do jeho citivého těla, to se během praperné epochy dostalo ven. Co vtajili do jeho duše citivé, to se dostalo ven během egyptsko-chaldejské epochy. Co vtajili do jeho duše myslivé neboli rozumové, to se dostalo ven během řecké epochy. Avšak duše vědomá, kterou máme nyní rozvinout, je samostatná, ta už ze sebe nic nevydává. Tato duše stojí proti tomu, co už tu je. Jako lidé musíme své lidství opět najít v astrálním světle. To je to zvláštní na rosikrucianství, že toto rosikrucianství se muselo v přechodné době zastavit u toho, že se dostávalo do určitých snových stavů a že jaksi snilo vyšší pravdu toho, co věda střízlivě nachází zde v přírodě. To je však to zvláštní od počátku Michaelovy epochy, od konce sedmdesátých let v poslední třetině 19. století: totiž že to, čeho bylo během staré rosikruciané doby dosahováno popsaným způsobem, může být nyní dosaženo vědomě.

Takže dnes můžeme říci: Není už třeba onoho jiného stavu, který je polovědomý, nýbrž je třeba vyššího vědomého stavu. A pak, pak se člověk může v poznacích přírody, které si získá, vnořit do vyššího světa, a co si osvojil jako poznání přírody, vynoří se před ním z vyššího světa; jakmile člověk opět čte to, co je vepsáno do astrálního světla, vynoří se to před ním v duchovní realitě. A co zde člověk činí, co vynáší do duchovního světa (zde získané poznatky přírody nebo i výtvoř naturalistického umění nebo také pocity náboženství naturalisticky působícího v nitru duše - neboť i náboženství se v podstatě stalo naturalistickým), jakmile to všechno člověk vynáší vzhůru, setkává se vskutku, pokud si k tomu vytvoří schopnosti, s Michaelem. A tak můžeme říci: Rosikrucianství se

vyznačuje tím, že jeho nej osvěcenější duchové měli velkou touhu po setkání s Michaellem.h) To mohli učinit jen jakoby ve snu. Od konce poslední třetiny 19. století se lidé mohou s duchem Michaellem setkat vědomě.

Michael je ovšem zvláštní bytost. Je to bytost, která je vlastně nic nezjeví, pokud jí člověk něco nepřinese vstříc z usilovné duchovní práce na Zemi. Michael je mlčenlivý duch. Michael je duch uzavřený v sobě. Zatímco jiní z pa nujících archandělů jsou mnohomluvní duchové - samozřejmě v duchovním smyslu - je Michael duch zcela uzavřený, duch málomluvný, který dává nanejvýš zřídka-ové pokyny. Neboť to, co se člověk od Michaela dozví, není vlastně slovo, nýbrž - mohu-li to tak vyjádřit - pohled, síla pohledu. A vychází to z toho, že Michael se vlastně nejčastěji zabývá tím, co lidé vytvářejí z ducha. Michael žije v důsledcích toho, co lidé vytvoří. Ostatní duchové žijí více v příčinách; Michael žije více v důsledcích. Ostatní duchové podněcují v člověku to, co má člověk dělat. Michael bude vlastním duchovním hrotem svobody. Nechává lidi konat, přijímá však potom to, co se stává z lidských činů, aby to nesl dál v kosmu, aby to, co tím lidé dosud nedovedou působit, působilo dále v kosmu.

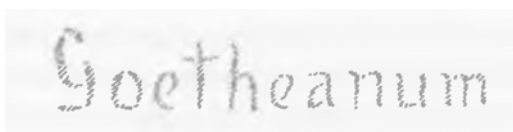
Vůči ostatním bytostem z hierarchie Archangeloi má člověk pocit: od nich přicházejí impulsy učinit to nebo ono; ve větší či menší míře od nich přicházejí impulsy. Michael je však duch, od nějž zprvu nepřicházejí impulsy, protože skutečně reprezentativní období jeho panování je to, které nyní nastává, kde věci vycházejí z lidské svobody. Když ale člověk ze své svobody, podněcen čtením astrálního světla, koná vědomě či nevědomě to nebo ono, nese Michael to, čím je lidský pozemský čin, ven do kosmu, aby se to stalo činem kosmickým. Stará se o následky, ostatní duchové spíše o příčiny. Michael však není jen uzavřený, mlčenlivý duch; když přistupuje k člověku, přistupuje k němu Michael se zřetelným odmítnutím mnohého, v čem dnes ještě člověk na

Zemi žije. Tak například všechno, co se v lidském nebo zvířecím či rostlinném životě utváří v podobě poznatků, odvozujících se od zděděných vlastností, od toho, co se dědí ve fyzické přírodě, to všechno je takové, že člověku připadá: Michael to od sebe odmítavě odstrkuje. Chce tím ukázat, že takové poznatky nemohou člověku přinést žádné plody pro duchovní svět. Jenom to, co člověk v lidstvu, zvířectvu, rostlinstvu nalézá nezávisle na všem děděném, může Michael vynášet vzhůru. A tu se člověk nesetká s oním tak mnohomluvným odmítavým pohybem ruky, nýbrž se souhlasným pohledem, který mu říká: To je správně myšleno před vedením kosmu. - Neboť to je něco, o co se člověk učí víc a víc usilovat: myslet, aby prorazil až k astrálnímu světlu, zřít tajemství bytí, a pak předstoupit před Michaela a spatřit onen souhlasný pohled, který mu říká: To je správné, to je správně myšleno před vedením kosmu.

A tak je tomu u Michaela tak, že striktně odmítá všechno, co je například také oním oddělujícím u lidských jazyků. Dokud člověk své poznatky jen halí do řeči a nepo- zvedá je do myšlenky, nedostane se do blízkosti Michaela. Proto existuje i dnes v duchovním světě v podstatě velmi významný boj. Na jedné straně totiž do vývoje lidstva vstoupil Michaelův impuls: ten impuls je tu; na druhé straně je však v lidském vývoji mnohé, co tento Michaelův impuls nechce přijmout, co chce tento impuls odmítnout. A k tomu, co chce tento Michaelův impuls odmítnout, patří dnes například národnostní city. Ty vzplanuly v 19. století a ve 20. století byly čím dál silnější. Podle národnostního principu bylo v poslední době mnoho - nemůžeme říci uspořádáno, nýbrž uvedeno v nepořádek. Bylo to skutečně uvedeno v nepořádek. To všechno odporuje tím nejhorším způsobem Michaelovu principu. To všechno obsahuje ahrimanské síly, které směřují proti působení, proti vnášení impulsu Michaelových sil do pozemského života lidí. A tak dnes vidíme tento boj nahoru se útokem deroucích ahrimanských duchů, kteří by chtěli vynášet nahoru to, co vychází ze zděděných národnostních impulsů a co Michael striktně odmítá.

V tomto směru dnes vsutku existuje ten nejživější duchovní boj, protože ve velké části lidstva se rozšířilo to, že tu nejsou myšlenky, nýbrž že lidé myslí ve slovech. Myslet však takto ve slovech není cesta k Michaelovi. K Michaelovi se člověk dostane jenom tehdy, dospěje-li skrze slova k pravým niterným prožitkům ducha, nelpí-li na slovech, nýbrž dospěje-li k pravým niterným prožitkům ducha. To je skutečně tajemství moderního zasvěcení): dospět za hranice slov k prožívání duchovna. Není to nic, co by se prohřešovalo proti pocíťování krásy řeči. Neboť právě tehdy, když už člověk nemyslí v řeči, začne řeč pocíťovat a ona pak jako pocitový prvek proudí v něm i z něj. Ale to je něco, o co musí dnes lidé teprve usilovat.

Možná toho lidé zatím vůbec nemohou dosáhnout u řeči, nýbrž nejprve pomocí písma. I u písma je tomu totiž tak, že lidé nemají písmo, ale že písmo má lidi. Co to znamená, že písmo má lidi? To znamená, že člověk má v zápěstí, v ruce určitý tah písma. Píše mechanicky, písmo vychází z ruky. To člověka spoutává. Nespoutaný je teprve tehdy, píše-li tak, jak maluje nebo kreslí, stává-li se pro něj každé písmeno, jedno vedie druhého, něčím, co kreslí:

kde nemáme to, co se obvykle nazývá rukopisem, nýbrž kde kreslíme tvar písmene, kde se tedy chováme k písmeni objektivně, takže tím podstatným je nazírání.

Z toho důvodu - jakkoli paradoxně to dnes zní - byla v jistých rosikrucíánských školách výuka psaní až do čtrnáctého, patnáctého roku života zapovězena, takže tato forma, tento mechanismus, který se vybíjí v písmu, nevstoupil do lidského organismu; teprve, když byla rozvinuta schopnost nazírání, dostal se člověk k formě písmen. A pak, jakmile se naučil konvenční písmena, která jsou potřebná pro styk s lidmi, se měl ihned učit i jiná, specifická rosikrucíánská písmena, která jsou považována za tajné písmo, za písmo, o němž se říká, že to je písmo tajné. Jako tajné písmo ovšem nebylo míněno; bylo míněno tak, že u písmene A se měl člověk zároveň seznámit s jiným znakem: O, aby nelpěl na jednom znaku, ale aby se od něj odpoutal a aby se pro něj A jako hláska stalo něčím vyšším než jen tento znak A a znak O, zatímco se jinak písmeno A ztotožňuje s tím, co jako A nám jakožto vznášející se, působící hláska uniká.

A s rosikrucianstvím se toho také mnoho dostalo mezi lid. Bylo totiž hlavní zásadou rosikrucianství, že z malých kruhů, v nichž byli spojeni, vycházeli tito lidé do světa, jak už jsem říkal, když vykonávali většinou činnost lékaře, ovšem zatímco byli lékaři, šířili ve velkých kruzích, kam přišli, poznatky. S těmito poznatky se však šířila také určitá smýšlení, smýšlení, s nimiž se setkáváme všude, kde jsou stopy rosikrucianství. Někdy tato smýšlení získávají groteskní podoby. Jedním z těchto smýšlení bylo však skutečně to, které se projevovalo tak, že celý ten moderní postoj k psaní a ještě víc k tisku byl považován za černé umění. Skutečně totiž nic nebrání člověku ve čtení v astrálním světle tolik, jako obvyklé psaní. Toto fixování na umělý způsob člověku nesmírně brání v tom, aby četl v astrálním světle. Člověk to musí vždycky nejprve překonat, tedy to psaní, pokud chce číst v astrálním světle.

A tady se setkávají dvě věci, z nichž o jedné jsem před nějakou dobou mluvil: totiž že při vytváření duchovních poznatků by měl být zapojený svou vnitřní činností celý člověk. Přiznal jsem se vám, že mám mnoho poznámkových sešitů, do nichž si zapisuji nebo zaznamenávám, co se mi ukáže. Obvykle už se do nich nedívám. Avšak tím, že se nezapojuje jen hlava, ale celý člověk, vyvstávají také tyto poznatky, které člověka uchvacují. Kdo to dělá, pozvolna si zvykne nedat příliš na to, co fyzicky vidí ve fixovaném, ale zůstane stát u činnosti, aby si nepokazil schopnost zřít v astrálním světle. Ale také prostě tím, že se drží zpátky a při fixování v obvyklém písmu pokud možno nelpí na tom, co je písmem, ale kreslí buď ze zalíbení v písmenech - pak je to, jako když člověk maluje, pak je to umění - anebo že nereflektuje na to, co zapisuje.

Jenom tím si získá schopnost nezkazit si dojmy, impresie astrálního světla. Pokud je tedy člověk nucen chovat se k písmu takovým způsobem, jako je tomu dnes, pak si kazí duchovní pokrok. Proto je tomu tak, že u pedagogiky naší školy se klade velký důraz právě na to, aby lidé s psaním nedospěli tak daleko, jak je tomu dnes u profánní pedagogiky, aby člověk skutečně mohl zůstat v duchovní oblasti. Neboť je to nutné.

Svět musí mít možnost dospět znovu k přijetí zasvěcovacího principu jako takového mezi civilizační principy.

Jenom tak totiž dojde k tomu, že člověk tady na Zemi ve své duši nashromáždí něco, s čím může předstoupit před Michaela, takže na něm spočine onen souhlasný pohled:

To je správné pro svět. - Pak tím bude upevněna vůle, člověk bude začleněn do duchovního postupu světa. Pak se tím člověk stane spolupracovníkem toho, co má být prostřednictvím Michaela - počínaje nyní, Michaelovou epochou - začleněno do vývoje lidstva a Země.

Je tedy mnoho, mnoho věcí, které je třeba vzít v úvahu, chce-li se člověk správným způsobem dostat přes propast, o níž jsem mluvil včera a u níž v podstatě stojí strážce. Jak se tato propast rozevřela ve čtyřicátých letech 19. století, jak se nyní pod vlivem takových poznatků, jak jsem je dnes opět vyložil, může člověk, ohlížeje se za touto propastí, chovat k tomuto strážci, o tom budou pojednávat příští přednášky.

Dornach, 13. ledna 1924

GA 233a